

Naturvernforbundet i Agder
Postboks 718
4666 KRISTIANSAND S

Deres ref

Vår ref
22/2559-6

Dato
19. august 2022

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 1 i 2022-2023

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra Naturvernforbundet i Agder 12. juli 2022 over rovviltnemnda i region 1 sitt vedtak 23. juni 2022 om kvote for lisensfelling av jerv og ulv i 2022-2023. Klima- og miljødepartementet behandler her den delen av klagen som gjelder vedtaket om lisensfelling av jerv i region 1 (Vestland, Rogaland og tidligere Vest-Agder).

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 1 sitt vedtak 23. juni 2022 om en lisensfellingskvote på 8 jerv. Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på at det ikke er fastsatt bestandsmål for jerv i region 1. Departementet har videre lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet, at fellingskvoten ikke er til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet for jerv i 2022 og at lisensfelling er hovedvirkemidlet for å regulere bestanden av jerv i region 1. Den vedtatte kvotestørrelsen for lisensfelling av jerv i regionen truer ikke bestandens overlevelse. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Til orientering ble lisensfellingsperioden for jerv nylig endret, slik at perioden nå starter 20. august, jf. brev fra departementet 18. august 2022. Det vil si at nemndenes vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023 vil ha virkning fra og med 20. august til og med 15. februar.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 1 vedtok 23. juni 2022 kvote for lisensfelling av jerv og ulv i 2022-2023. Vedtaket ble påklaget av Naturvernforbundet i Agder 12. juli 2022. Rovviltnemnda behandlet klagen og fastholdt sitt tidligere vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 13. juli 2022. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for den delen av

klagesaken som gjelder jerv 29. juli 2022. Miljødirektoratet ga også den 11. august 2022 en samlet faglig vurdering for lisensfellingkvoter for jerv i Norge sesongen 2022/2023.

Klagers anførsler

Klager viser blant annet til ekstraordinært uttak av jervehi (tispe med tre unger) i Luster/Stryn 5. juni, og beklager sterkt at slike tiltak aksepteres da det etisk sett er helt uakseptabelt.

Klager registrerer at det per. 5. juni ikke er registrert skade forårsaket verken av jerv eller ulv.

Med bakgrunn i nemndas dokumentasjon om tilstedeværelse og skade på husdyr forårsaket av ulv og jerv finner klager de fastsatte kvotene virkelighetsfjerne.

Klager mener nemndas vedtak er et brudd med ett av de førende prinsippene i naturmangfoldloven § 5. Klager viser til Meld. St. 14 (2015 – 2016) Natur for livet. Klager mener det bør fremkomme av nemndas beslutningsgrunnlag hvilke arter av de store rovdyrene hvor det er en ekstra grunn til å iverksette tiltak.

Klager viser til at status for jerv er sterkt truet, som vil si at arten har svært høy risiko for å dø ut.

Klager finner rovviltnemndas vedtak til å ville fjerne artene fra fylkene regionen utgjør. Det mener klager er en tolkning av Stortingets rovviltpolitikk det ikke er grunnlag for. Både jerv og ulv har rett til å være i regionen. Men ved vesentlig skade på husdyr kan felling tillates.

Klager vil understreke den betydningen de store rovdyrenes tilstedeværelse har i naturen. De store rovdyrene har en økologisk nøkkelfunksjon slik naturmangfoldloven understreker som et overordnet mål. Klager etterlyser dette faktatilfanget for vedtaket. Klager mener virkningen over år med små populasjoner av de store rovdyrene også må legges til, og viser til naturmangfoldloven § 10 om samlet belastning. Både utfra saksframstillingen og vedtaket mener klager den alvorlige framtidige situasjonen for hjortedyr i regionen, og den betydningen tilstedeværelse av store rovdyr i så henseende kan ha, synes å være uten vurdering i nemndas beslutning og diskusjoner. Klager sikter spesielt til skrantesyken. Klager ber om at nemnda tar opp til faglig diskusjon og beslutning hvordan vi kan alliere oss med de store rovdyrene i kampen for å stoppe en mulig viltkatastrofe gjennom utbredelse av skrantesyken. Klager mener både jerv og ulv i så måte har en viktig rolle og skal være ønsket i regionen. Ved skade på husdyr kan skadefellingstillatelse utstedes, og da med jakt av offentlig oppnevnte skadefellingslag.

Å vedta slike høye og uoppnåelige kvoter fører etter klagers mening bare til at folk tror det er mye mer rovdyr enn det som faktisk finnes. Høyst sannsynlig finnes det ikke ulv i region 1 og trolig vil det ikke komme ulv innom i lisensjaktperioden. Sjansen er litt større for at en jerv kan svinge innom helt nordøst i regionen.

Klager ber om at vedtaket oppheves og at det ikke åpnes for lisensfelling på jerv og ulv i region 1.

Departementet viser for øvrig til klagen i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

I sin vurdering av klagen sier rovviltnemnda:

«Rovviltnemndene har svarta ut tidlegare at dei ikkje har myndigheit til å fastsetje lengda på, eller start/sluttdato for lisensfellingsperioden for ulv eller jerv. Forslag om å endre fellingsperioden må rettast til rette myndigheit som er Klima- og miljødepartementet. Rovviltnemnda kan, dersom særlege tilhøve tilseier det, fastsetje ein kortare fellingsperiode, jf. rovviltforskrifta § 10. Nemnda kan ikkje sjå at det ligg føre slike særlege tilhøve i region 1.

Til orientering har Statens naturoppsyn dokumentert ein jerveskade i Luster kommune i mai 2022. Region 1 er i ei særstilling i forvaltninga av dei fire store rovdyra i Noreg. Dette følgjer av St.meld. nr. 15 (2003-2004), Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforliket av 2011. Regionen er prioritert for beitebruk og det er ikkje bestandsmål for nokon av rovdyrartane.

Det er brei politisk semje om korleis denne forvaltninga skal utøvast. Dette er vist i rovviltforliket av 2011 der det m.a. er peika på at soneinndelinga må forvaltest tydeleg (pkt 2.2.19). Når det ikkje er bestandsmål for nokon av rovdyrartane, skal det heller ikkje etablerast bestandar av rovdyrartane her. Ansvar for å følgje opp hovuddelen av denne politikken i regionane ligg til rovviltnemnda.

Rovviltnemnda meiner at vilkåra for å fatte vedtak om kvote for lisensfelling etter § 7 i rovviltforskrifta, jf. § 10 i rovviltforskrifta og jf. § 7 i naturmangfaldlova er oppfylte. Rovviltregion 1 skal ikkje ha faste bestandar av rovdyrartane, og streifdyr har truleg liten eller ingen påverknad på dei nasjonale bestandsmåla.

I høve til naturmangfaldlova (nml) m.a. § 5 så er det, etter vårt syn, ikkje rett å hevde at rovviltnemnda bryt denne. Nemnda følgjer opp vedteken politikk på rovviltområdet som tilseier at rovviltartane og deira genetiske mangfald skal ivaretakast innan spesifikke geografiske område, der rovviltregion 1 ikkje er inkludert. Vi kan altså ikkje automatisk nytte paragrafane i naturmangfaldlova i rovviltforvaltninga i heile landet. Når det gjeld dei andre paragrafane i naturmangfaldlova, §§ 8-12 og § 7 (prinsipp for offentleg avgjerd) vil § 8 vere viktig. Kunnskapsgrunnlaget for rovviltartane er svært god i Noreg og vi reknar § 8 som oppfylt i saksutgreiinga til vedtaket. §§ 9-12 vil ikkje på same vis kunne nyttast i den særstilling som rovviltregion 1 er i.

Vi meiner at kvotene for lisensfelling for jerv og ulv er realistiske og ikkje er «håpløse vedtak». Kunnskap frå tidlegare år har vist at kvote på tre ulv og åtte jerv gjennomsnittleg har vore realistiske kvoter. Rovviltnemnda har myndigheit til å fatte vedtak om lisensfelling når bestanden av den enkelte art ligg over dei fastsette bestandsmåla for regionen, jf. rovviltforskrifta § 7. For region 1 er det ingen bestandsmål og nemnda kan derfor fatte vedtak om slik kvote.

Koplinga mellom skrantesjuka (CWD) på villrein på Hardangervidda (og i Nordfjella) grunngeve med at det kan skuldast fråvær av rovdyr er høgst usikker, og der er i dag ikkje forskning som klårt understøtter dette. CWD er ein spesiell sjukdom som ikkje viser på dyra før sjukdommen er langt framskriden og dei kan då ha smitta andre dyr undervegs i sjukdomsperioden. Normalt er det elles slik at dei fleste rovdyr vil ta sjuka og skadde dyr, og unge og gamle dyr.

Rovviltnemnda i region 1 har i utgangspunktet ikkje ansvaret for nasjonal politikk og tilhøvet til andre land i Europa, som t.d. til Bernkonvensjonen, Aichi-målene eller FN sitt Naturpanel. Regionen har ikkje bestandsmål og nemnda har ikkje merknader til Noreg sin gjeldande politikk når det gjeld desse tema. Dette er ei nasjonal oppgåve.»

Miljødirektoratets faglige tilråding

I sin faglige tilråding i saken av 29. juli 2022 skriver Miljødirektoratet:

«Miljødirektoratet har gjort ei fagleg vurdering av vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 1 for 2022/2023. Vi vurderer at ei eventuell felling av 8 jerv i region 1 i perioden 10. september 2022 til 15. februar 2023 ikkje vil være til skade for jervebestandens overleving eller for nasjonalt bestandsmål for jerv.»

Om bestandssituasjonen for jerv i Norge og innenfor region 1 skriver direktoratet blant annet:

«Per 29. juli 2022 er det registrert 48 ynglingar av jerv i Norge. Tala er foreløpige og vil bli rapportert endeleg for Norge i rapport frå Rovdata innan 1. oktober. 5 kull er tatt ut ved ekstraordinære tiltak. I rovviltregion 1 er det dokumentert ei yngling av jerv i Luster i 2022, i denne blei ei tispe og tre kvalpar avliva 4. april 2022.

Region 1 har inga mål om yngling av jerv i si region, men ein må kunne forvente streifdyr og enkeltindivid av jerv særleg i områder som grensar til region 3 og region 6 som har nasjonale mål om ynglingar av jerv.»

I sin vurdering skriver direktoratet blant annet:

«Utover enkelte påkøyrslar og predasjon skjer avgangen av jerv i hovudsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltninga i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Med bakgrunn i statistikk over kjent avgang og bestandsutvikling de siste årene, vurderer Miljødirektoratet at rovviltnemndas sitt vedtak om kvote for lisensfelling av 8 jerver i region 1 ikke vil sette jervebestandens overleving i fare. Videre vurderer Miljødirektoratet at det er lite sannsynleg at bestandsmålet på 39 årlege ynglingar ikkje vil kunne nås også neste sesong sjølv etter en effektivering på åtte dyr.»

Miljødirektoratet ga den 11. august 2022 en samlet faglig vurdering for lisensfellingskvoter for jerv i Norge sesongen 2022/2023. Det ble her ikke gitt en anbefaling om reduksjon av lisensfellingskvoten i region 1.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i loven §§ 8-10 og § 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippene i nml. § 11 anses ikke som relevante i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i skjønnsvurderingen. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 1, 3, 4 og 6 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. I Norge skal det årlig være 39 ynglinger av jerv, jf. rovviltforskriften § 3. De nasjonale bestandsmålene er videre fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Det er ikke fastsatt bestandsmål for jerv i region 1.

I denne saken foreligger det tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i nml. § 9 får mindre betydning. Departementet anser også at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og at kravet i nml. § 8 dermed er oppfylt.

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan det tillates uttak av vilt for å avverge skade på blant annet husdyr og tamrein. Departementet har i denne saken ikke funnet det nødvendig å vurdere uttak for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning, jf. nml. § 18 første ledd bokstav c. Det er i tillegg to kumulative vilkår som alltid må være oppfylt; at felling ikke må true bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Av nml. § 18 annet ledd fremgår det at vedtaket etter bestemmelsens første ledd bokstav

a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. I 2021 ble det registrert 60 jervekull i Norge, og bestanden var beregnet til å bestå av 386 voksne individer (kilde: Rovdata). Det nasjonale bestandsmålet er på 39 årlige ynglinger av jerv. Så langt i år (per 16. august) er det registrert 49 ynglinger av jerv i Norge. Fem av disse ynglingene er tatt ut ved ekstraordinært uttak. I region 1 er det dokumentert en yngling av jerv så langt i 2022, og denne ble tatt ut ved ekstraordinært hiuttak av Statens naturoppsyn (en tisper og tre valper) 4. april 2022.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det statusrapporter og annen vitenskapelig kunnskap som medfører at vi har betydelig kunnskap om den samlede belastningen arten utsettes for. Ut over enkelte påkjørsler og predasjon skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling.

Departementet er enig i vurderingen fra Miljødirektoratet om at vedtaket fra rovviltnemnda i region 1 om lisensfelling av inntil 8 jerv i perioden 10. september 2022 til 15. februar 2023 ikke vil være til skade for jervebestandens overlevelse. Lisensfellingsperioden for jerv har i ettertid blitt endret slik at den starter 20. august 2022. Dette endrer etter departementets syn ikke vurderingen om at uttaket av inntil 8 jerver ikke vil være til skade for jervebestandens overlevelse.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av jerv for å avverge skade på husdyr, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Hittil i år (per 16. august) er det i Rovbase registrert at én sau er påvist tapt til jerv i regionen. I 2021 ble det i Rovbase registrert tap av 33 sau til jerv i regionen. I 2021 ble det erstattet 482 sau og lam som tapt til jerv i regionen. Også tidligere år er det erstattet tap av sau forårsaket av jerv i regionen (kilde: Rovbase). Rovviltregion 1 har blant det høyeste antall sau i landet. Departementet legger til grunn at det også i 2022 og 2023 kan oppstå skade på sau, og at vilkåret i nml. § 18 første ledd er oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke må kunne nås på en annen tilfredsstillende måte

I tillegg til vilkåret om at uttaket må avverge skade, er det et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som er fastsatt bl.a. i rovviltforskriften § 4 og rovviltnemndas regionale forvaltningsplan, veie tungt. Av rovviltforliket 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har tydelig prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr. Det er ikke fastsatt bestandsmål for jerv i region 1, og departementet mener at det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta lisensfellingskvote for jerv i region 1.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 1 sitt vedtak 23. juni 2022 om en lisensfellingskvote på 8 jerv. Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på at det ikke er fastsatt bestandsmål for jerv i region 1. Departementet har videre lagt vekt på

skadehistorikken og skadepotensialet, at fellingskvoten ikke er til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet for jerv i 2022 og at lisensfelling er hovedvirkemidlet for å regulere bestanden av jerv i region 1. Den vedtatte kvotestørrelsen for lisensfelling av jerv i regionen truer ikke bestandens overlevelse. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Morten Gluva (e.f.)
fungerende avdelingsdirektør

Tiril Charlotte Sandbekk
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Statsforvalteren i Vestland
Roviltnemnda i region 1